

Socialdepartementet

Remiss av promemorian: Jobbpremie - ett incitament för att öka drivkrafterna till självförsörjning**Sammanfattning**

Region Gotland tillstyrker regeringens förslag om att införa en tidsbegränsad statlig jobbpremie som syftar till att öka incitamenten att övergå från försörjningsstöd till egen försörjning. Premien kan utgöra ett viktigt komplement i den samlade arbetsmarknadspolitiken, särskilt i regioner där långtidsarbetslöshet och strukturella kompetensglapp är påtagliga.

Samtidigt pekar både nationell forskning och Gotlands socialförvaltning på att ekonomiska incitament ensamma sällan räcker för att bryta ett långvarigt biståndsberoende. För många individer är hinder som ohälsa, bristande utbildning eller arbetslivserfarenhet mer avgörande än ekonomiska marginaleffekter.

Region Gotland understryker därför behovet av att kombinera jobbpremien med individanpassade insatser, såsom arbetslivsinriktad rehabilitering och vägledning. Genom ett sådant helhetsgrepp ökar förutsättningarna för att stödet ska få verklig effekt och bidra till en hållbar arbetsmarknadsetablering.

Yttrande

Region Gotland ser positivt på promemorians övergripande målsättning att öka drivkrafterna till arbete genom en riktad, statligt finansierad jobbpremie. Konstruktionen, där premien ges till individer som efter minst sex månaders försörjningsstöd går över till lönearbete utan fortsatt bistånd, bedöms vara både ändamålsenlig och administrativt hanterbar.

Att Försäkringskassan föreslås ansvara för prövning och utbetalning av premien är en bra lösning, som skapar förutsättningar för likvärdig tillämpning över landet och minskar den administrativa belastningen för Socialförvaltningen.

Region Gotland gör bedömningen att det är korrekt att lägga administrationen hos en statlig myndighet, eftersom jobbpremien är en tillfällig, inkomstbaserad åtgärd. Region Gotland delar även bedömningen att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram tydligt informationsmaterial riktat till kommuner och målgrupper.

Region Gotland menar vidare att jobbpremien inte kan förväntas ha några större effekter på sysselsättningen i sin nuvarande form. Erfarenheter från andra länder visar att liknande reformer haft begränsade effekter på arbetsmarknads-etablering, särskilt för grupper med sammansatta stödbehov. För många biståndsmottagare handlar utmaningen inte primärt om ekonomiska incitament, utan om strukturella hinder såsom ohälsa, språksvårigheter eller låg utbildningsnivå.

Tidigare reformer

Tidigare insatser som jobbstimulansen visar att ekonomiska incitament i praktiken ofta når ett begränsat urval av biståndsmottagare. Endast en liten andel av målgruppen använde stimulansen, och utvärderingar har visat på låg träffsäkerhet, och låg effekt på sysselsättning.

Det finns dock evidens för att drivkrafter fungerar bäst för individer som har viss arbetsförmåga, förankring i samhället och relativt kort väg till arbete. Större och mer varaktiga effekter uppnås först när ekonomiska incitament samverkar med andra insatser, såsom arbetslivsinriktad rehabilitering, utbildning och coaching.

Gotland

Gotlands arbetsmarknad präglas av säsongsvariationer, begränsat arbetsutbud inom vissa sektorer och demografiska utmaningar. Många arbetsgivare, särskilt inom vård, skola och omsorg, signalerar kompetensbrist. En träffsäkert utformad jobbpremie kan under rätt omständigheter främja övergång till arbete i dessa bristyrken om individen ges rätt stöd att ta sig hela vägen dit.

Region Gotland anser att den statliga jobbpremien har störst potential om den integreras i ett bredare åtgärds paket, där Arbetsförmedlingen på Gotland, Avdelningen för Arbetsliv och etablering samt socialtjänst samverkar. Även samordning inom ramen för samordningsförbundet Finsam kan stärka effekten av reformen.

Risker

Region Gotland ser följande risker med föreslagen Jobbpremie:

- Begränsade sysselsättningseffekter för grupper med komplexa stödbehov.
- Selektivitet, där endast de som redan står nära arbetsmarknaden omfattas.
- Risk för felaktiga utbetalningar om kontrollmekanismer inte är robusta.

Utifrån detta rekommenderar Region Gotland:

1. Att jobbpremien kombineras med arbetslivsinriktad rehabilitering och utbildningsinsatser.
2. Att Försäkringskassan ges tydliga riktlinjer och tillräckliga resurser för uppföljning och kontroll.
3. Att reformen utvärderas löpande med fokus på sysselsättningseffekter och målgruppens sammansättning.

Region Gotland ser jobbpremien som ett bra förslag för att minska långtidsarbetslöshet och öka självförsörjning, men betonar vikten av att den används som ett verktyg i en större verktygslåda. Genom att kombinera ekonomiska incitament med praktiskt stöd som utformas efter individens förutsättningar ökar chanserna avsevärt att åtgärden bidrar till en mer inkluderande och hållbar arbetsmarknad.

Regionstyrelsen

Meit Fohlin
Ordförande Regionstyrelsen

Stefan Hollmark
Regiondirektör